

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 3/2019-71

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED],

[REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED],
[REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED]
[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED],
[REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Annou

Ščepkovou, advokátska kancelária, Saratovská 2/A, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 251/2017-103 z 29. septembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],
[REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],
[REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2018 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 251/2017-103 z 29. septembra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovatelia sa ako žalobcovia v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) domáhali proti žalovanej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), nariadenia predaja bytu žalovanej podľa § 11 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“), pretože byt žalovanej bol dlhodobo neobývaný a na jeho lodžii sa od roku 2013 usadili holuby, ktoré znečisťovali nielen byt žalovanej, ale aj byty ostatných vlastníkov. Podaním doručeným okresnému súdu 26. novembra 2015 sťažovatelia vzali žalobu späť s poukazom na to, že žalovaná na základe podanej žaloby vykonala na balkóne nápravu. Okresný súd uznesením č. k. 40 C 370/2015-71 z 8. februára 2016 konanie zastavil, sťažovateľom priznal vrátenie súdneho poplatku za žalobu a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne náhradu trov konania. Proti tomuto rozhodnutiu sa žalovaná odvolala. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 rozhodnutie okresného súdu v napadnutej časti trov konania zmenil tak, že vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Proti označenému uzneseniu krajského súdu sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 678/2016-34 zo 4. júla 2017 tak, že vyslovil porušenie práv sťažovateľov, rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. V označenom náleze ústavný súd konštatoval, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nenapĺňa požiadavku spravodlivého procesu z hľadiska kritérií spravodlivého procesu. Z ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vyplývalo, že ak bol pre správanie žalovaného vzatý návrh späť a ten bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania žalovaný. Z uvedeného pravidla vyplývajú tri predpoklady priznania náhrady trov konania žalobcovi, a to späťvzatie žaloby žalobcom, správanie žalovaného a dôvodnosť žaloby. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že bez akejkoľvek opory v dokazovaní spochybnil dôvodnosť podanej žaloby sťažovateľmi a svojvoľne rozhodol. Takýto postup bol v rozpore nielen s textom § 146 ods. 2 OSP, ale aj so zmyslom a účelom tohto zákonného ustanovenia. Na základe uvedeného ústavný súd konštatoval, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Na základe uvedeného potom ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil. Zároveň ústavný súd jednoznačne uviedol, že po opätovnom prejednaní veci má krajský súd bez toho, aby vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, opätovne sám rozhodnúť v súlade s právnym názorom vysloveným v náleze.

4. Napriek tomu, že ústavný súd v náleze inštruoval krajský súd, že má vo veci týkajúcej sa už iba trov konania sám rozhodnúť, krajský súd napadnutým uznesením z 29. septembra 2017 uznesenie okresného súdu v príslušnej časti trov konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že okresný súd len prevzal tvrdenia sťažovateľov, a preto nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie. Tento nedostatok aj vzhľadom na konštatovanie ústavného súdu o nevykonanom dokazovaní nebolo možné odvolacím súdom napraviť. Sťažovatelia tak ústavnou sťažnosťou napádajú kasačné rozhodnutie krajského súdu, ktorý si dovolil polemizovať, resp. ignorovať nález ústavného súdu vydaný v ich veci. Táto okolnosť podľa ich názoru predstavuje sama osebe porušenie ústavy.

5. V tejto súvislosti sťažovatelia poukazujú na to, že povaha ich námietok je takého zásadného charakteru, že vecný ústavno-súdny prieskum napadnutého uznesenia krajského súdu nie je možné odmietnuť iba s poukazom na aktuálnu neukončenosť konania pred všeobecnými súdmi, ale je potrebné uprednostniť efektívnu ochranu základných práv sťažovateľov procesnoprávneho i hmotnoprávneho charakteru. Argumentujú, že *«Nerešpektovanie, resp. nepodriadenie sa rozhodnutiu ústavného súdu znamená samo osebe hrubé a závažné porušenie ústavy zo strany iného orgánu verejnej moci (pozri nález ústavného súdu, sp. zn. I. ÚS 575/2016, zo 06.12.2017, bod 91 odôvodnenia), čo je zároveň také závažné porušenie ústavnoprocesných práv účastníka konania, ktoré vyžaduje zásah ústavného súdu, aj keď k nemu došlo „iba“ zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu (m. m. III. ÚS 46/2013).»*. Tieto pochybenia by podľa ich názoru mohli v ďalšom štádiu konania viesť k len ťažko napravitelným alebo aj celkom nereparovateľným následkom, keďže krajský súd napadnutým uznesením vmanipulováva okresný súd do toho, aby v ďalšom konaní – kde sa koná už len o náhrade trov konania – viedol neobjasnené „dokazovanie“ o hmotnoprávnej dôvodnosti žaloby, ktoré je v tomto prípade celkom nenáležité a ktorým v tomto štádiu konania už ani nič preukázať nemožno.

6. Sťažovatelia tiež poukazujú na to, že krajský súd napadnutým uznesením zrušil rozhodnutie okresného súdu bez toho, aby bol naplnený niektorý kasačný odvolací dôvod uvedený v § 389 ods. 1 Civilného sporového poriadku, a týmto svojvoľným a arbitrárnym

postupom porušil ich právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces. V tomto smere ozrejmuje: „Krajský súd teda tým, že, rozhodujúc o odvolaní žalovanej v poradí prvýkrát, napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil (a teda nezrušil), svojim uznesením z 31.05.2016, jasne vyjadril, že nie sú splnené podmienky na zrušenie uznesenia okresného súdu; o to pochybnejšie sa javí, ak krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil po tom, ako bolo jeho vlastné v poradí prvé uznesenie z 31.05.2016 zrušené ústavným súdom a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.“

7. Krajský súd podľa názoru sťažovateľov porušil svojím rozhodnutím aj ich základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, keď im opakovane arbitrárne nepriznal uplatnenú náhradu trov konania. Tvrdenie o ich porušení sťažovateľa odôvodňujú tým, že nárok sťažovateľov na priznanie odmeny za právne zastúpenie, hoci vznikol v súvislosti s procesom (občianskym súdnym konaním) a je upravený v procesnom predpise (Občiansky súdny poriadok, resp. od 1. júla 2016 Civilný sporový poriadok), je svojou povahou nárokom hmotnoprávnym, a je tak krytý ústavne zaručeným právom legitímneho očakávania uspokojenia daného nároku. Ochrana legitímneho očakávania ako integrálnej súčasť základného práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a čl. 20 ods. 1 ústavy by mala nájsť reflexiu v jednotlivých normách jednoduchého práva, resp. v ich výklade, ktorý podávajú všeobecné sudy. Právo na priznanie primeranej a právnymi predpismi stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je súčasťou práva na spravodlivý proces a tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu trov právneho zastúpenia, s majetkovým právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. 5. 2012).

8. Na základe uvedených dôvodov a v sťažnosti uvedenej argumentácie sťažovateľa v petite svojej sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a následne vo veci nálezom rozhodol o porušení ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 251/2017-103

z 29. septembra 2017. Zároveň žiadajú, aby ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a súčasne si uplatňujú nárok na náhradu trov konania.

9. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 3/2019-28 z 9. januára 2019 po predbežnom prerokovaní prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

10. Ústavný súd po prijatí sťažnosti vyzval krajský súd, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti a aby uviedol, či súhlasí s tým, aby ústavný súd podľa vtedy platného a účinného § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

11. Vo svojom vyjadrení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 7. februára 2019, krajský súd najprv popísal procesný postup vo veci, závery ústavného súdu vyplývajúce z nálezu č. k. III. ÚS 678/2016-34 zo 4. júla 2017 vo veci sťažovateľov a zhrnul odôvodnenie napadnutého zrušujúceho uznesenia krajského súdu. Uviedol, že v tomto prípade z jeho strany nedošlo k nerešpektovaniu právneho názoru ústavného súdu, keďže právny názor ústavného súdu obsiahnutý v jeho rozhodnutí je záväzný v prípade, keď by sa tento jeho právny názor týkal jeho výkladu právnych predpisov, resp. rozporu alebo nesúlady s nimi, o ktorý prípad tentokrát nešlo. Keďže ústavný súd konštatoval, že krajský súd bez akejkoľvek opory v dokazovaní spochybnil dôvodnosť podanej žaloby sťažovateľmi a svojvoľne rozhodol, nemal odvolací súd pre svoje opätovné rozhodnutie dostatočné podklady preto, aby mohlo byť vydané presvedčivejšie rozhodnutie, ako bolo jeho pôvodné (nálezom ústavného súdu zrušené) rozhodnutie. Zo záveru ústavného súdu, ktorý konštatoval, že krajský súd bez opory v dokazovaní spochybnil dôvodnosť podanej žaloby, krajský súd vyvodil, že je potrebné zrušiť uznesenie okresného súdu v otázke trov konania, ktoré bolo stručne odôvodnené, a to pre účely poskytnutia možnosti sporovým stranám, prípadne viac vec ozrejmiť. V závere vyjadrenia krajský súd uviedol, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

12. V reakcii na vyjadrenie krajského súdu sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 21. marca 2019 v podstatnom uviedli, že krajský súd vo vyjadrení naznačoval, ako keby ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 678/2016-34 nevyslovil právny názor, respektíve, že právny názor vyslovil, ale nešlo o právny názor, ktorý by bol pre krajský súd v tejto veci záväzný. Sťažovatelia sú presvedčení, že je zjavné, že krajský súd založil svoje v poradí druhé uznesenie č. k. 4 Co 251/2017-13 z 29. septembra 2017 (napadnuté uznesenie, pozn.) na *ratione materiae* totožných myšlienkových pochodoch, spochybňujúcich dôvodnosť žaloby sťažovateľov, ktoré už ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 678/2016-34 zo 4. júla 2017 odmietol ako ústavnoprávne neudržateľné. Takýto postup má podľa sťažovateľov predstavovať z obsahového hľadiska práve nevykonanie a nepodriadenie sa skoršiemu nálezu ústavného súdu vydanému v danej veci, ktorý musí byť nepodmienečne rešpektovaný (m. m. I. ÚS 575/2016). Tvrdenia krajského súdu o tom, že zrušujúcim uznesením a vrátením veci na opätovné konanie okresného súdu, dáva priestor stranám odstrániť pochybnosti je podľa sťažovateľov účelové. V konaní bolo podľa sťažovateľov preukázané, že stav, ktorý v žalobe opísali žalobcovia pred podaním žaloby existoval a že žalovaná tento stav po doručení žaloby odstránila, čo samo osebe je postačujúce na záver o tom, že žalovaná procesne zavinila zastavenie konania, keď žalobcovia vzali späť z procesného hľadiska dôvodne podanú žalobu pre správanie žalovanej. Akékoľvek ďalšie polemiky a úvahy nad vhodnosťou žaloby, formuláciou žalobného petitu a nad rozsahom existencie závažného stavu, rozvíjané krajským súdom i v napadnutom uznesení, sú pre účely posudzovania procesného zavinenia na zastavení konania bez právneho významu a idú nad rámec ústavne akceptovateľnej interpretácie ustanovenia § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku, resp. pôvodne § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 30. júna 2016. Sťažovatelia vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania a doplnili vyčíslenie trov právneho zastúpenia.

13. Po vrátení veci okresnému súdu na základe napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré je predmetom ústavného prieskumu v tejto veci, okresný súd uznesením č. k. 40 C 370/2015-117 zo 6. februára 2018 priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd uznesením č. k. 4 Co 158/2018-192 z 31. januára 2019 toto uznesenie súdu

prvej inštancie v časti týkajúcej sa trov prvoinštančného konania potvrdil a v časti týkajúcej sa trov odvolacieho konania zmenil tak, že sťažovateľom (žalobcom) priznal nárok na náhradu trov celého odvolacieho konania v plnom rozsahu. Sťažovatelia podaním doručeným ústavnému súdu 31. októbra 2019 oznámili, že vzhľadom na skutočnosť, že konanie pred všeobecnými súdmi v otázke náhrady trov konania bolo právoplatne skončené úspechom sťažovateľov, nie je už objektívne možné, aby ústavný súd vyhovel tej časti ich ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali po zrušení napadnutého uznesenia krajského súdu, vrátiť vec na ďalšie konanie. Odvolávajúc sa na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 397/2014 (tzv. kauza Čentíš), v ktorej ústavný súd vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa, napadnuté rozhodnutie zrušil, ale vec nevrátil na ďalšie konanie, keďže medzičasom bola do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky vymenovaná iná osoba, však trvajú na podanej ústavnej sťažnosti. Uvádzajú, že napadnuté uznesenie krajského súdu č. k. 4 Co 251/2017-103 z 29. septembra 2017 je závažným excesom, v ktorom krajský súd nerešpektoval záväzný právny názor ústavného súdu a následné uznesenie krajského súdu z 31. januára 2019 na tejto skutočnosti nič nemení. Sťažovatelia teda trvajú na podanej ústavnej sťažnosti a navrhujú, aby jej ústavný súd vyhovel okrem tej časti petitu, v ktorej požadujú vrátenie veci na ďalšie konanie.

14. Zúčastnená osoba, žalovaná [REDAKOVANÉ], bola v súlade s § 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie upovedomená listom z 12. novembra 2019, na ktorý reagovala podaním doručeným ústavnému súdu 29. novembra 2019. Vo svojom stanovisku sa vyjadruje najmä k skutkovým okolnostiam prípadu, uvádza, že celá kauza bola vykonštruovaná a iniciovaná pre účely získania vlastníctva jej bytu, a preto sa domnieva, že v konaní boli porušené jej práva, a nie práva sťažovateľov.

15. Na zasadnutí pléna ústavného súdu 27. mája 2020 bol schválený Dodatok č. 1 (ďalej len „dodatok“) k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od

1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júna 2020.

V súlade s čl. I bodom 4 dodatku bola predmetná vec, keďže ide o vec pridelenú do 31. mája 2020 sudcovi Mojmírovi Mamojkovi, ktorá nebola k tomuto dňu vybavená odložením podľa § 53 zákona o ústavnom súde ani v nej nebolo vydané rozhodnutie, ktorým sa konanie pred ústavným súdom končí, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. I bodom 1 dodatku stal členom tretieho senátu ústavného súdu.

16. Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd

môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

20. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

21. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

22. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

23. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

Podľa § 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže a) prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal, c) zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa, e) priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

24. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

27. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je tvrdené porušenie ich základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva na ochranu vlastníctva a práva na majetok napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý, nerešpektujúc záväzný právny názor ústavného súdu vyslovený nálezom č. k. III. ÚS 678/2016 zo 4. júla

2017, o trovách konania sám nerozhodol, ale uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s konštatovaním o potrebe doplniť dokazovanie pre účely ustálenia dôvodnosti podanej žaloby. Na podanej ústavnej sťažnosti s výnimkou petitu, v ktorom sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd po zrušení napadnutého uznesenia vrátil vec na ďalšie konanie krajskému súdu, sťažovatelia zotrvávajú aj napriek tomu, že následne vydané rozhodnutia všeobecných súdov rozhodli o nároku na náhradu trov konania v ich prospech.

29. Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že situácia, keď všeobecný súd nerešpektuje záväzný právny názor ústavného súdu vyslovený v jeho skoršom rozhodnutí, znamená, že sťažnosť založená na takejto argumentácii nemôže byť neopodstatnená (II. ÚS 346/08).

Ani nezávislosť sudcov všeobecných súdov pri ich rozhodovaní (čl. 144 ústavy) nie je absolútna a bez akýchkoľvek hraníc a podmienok. Keby sa nezávislosť chápala tak, že sudca môže rozhodnúť hocijako, viedlo by to k svojvôli, pretože v takom prípade by sudca sám tvoril právo podľa svojich predstáv a vystupoval by ako zákonodarca. V právnom štáte to nemožno takto vysvetľovať. Tomu nasvedčuje aj samotný text čl. 144 ústavy, v zmysle ktorého sudca musí rozhodovať v súlade so zákonom. Ak musí sudca rozhodovať v súlade so zákonom, potom je povinný rešpektovať i zákonom stanovené hranice pre jeho rozhodovanie. Takouto hranicou stanovenou zákonom je aj povinnosť rešpektovať zásah do obsahového rozhodovania zo strany iného súdu, ak takéto obmedzenie vyplýva zo zákona. V tomto prípade bolo takýmto zákonným ustanovením ustanovenie § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktoré jednoznačne ustanovuje, že v ďalšom konaní po zrušení rozhodnutia všeobecného súdu nálezom ústavného súdu je všeobecný súd v konaní viazaný právnym názorom vysloveným ústavným súdom (m. m. II. ÚS 346/08, k viazanosti záväzným právnym názorom podobne aj II. ÚS 201/2020, II. ÚS 6/2019).

30. V právnej veci sťažovateľov (žaloba o predaj bytu podľa § 11 ods. 5 zákon o vlastníctve bytov) okresný súd rozhodol o zastavení konania a o tom, že žalobcovia majú nárok na náhradu trov konania podľa § 146 ods. 2 druhej vety OSP v spojení s § 151 ods. 1 prvou vetou OSP, keďže dôvodne podaná žaloba bola žalobcami vzatá späť pre správanie žalovanej, ktorá vykonala nápravu závadného stavu (ktorý bol dôvodom podania žaloby na

súd) až po podaní žaloby. Krajský súd následne uznesením č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 výrok týkajúci sa náhrady trov konania zmenil tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Práve toto uznesenie krajského súdu z 31. mája 2016 bolo predmetom ústavného prieskumu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 678/2016, ktoré iniciovali sťažovatelia. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 678/2016-34 zo 4. júla 2017 odcitoval podstatnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorom krajský súd najprv konštatoval, že zavinenie zastavenia konania je potrebné skúmať z procesného hľadiska, a následne sa pustil do hodnotenia skutkového stavu a spochybnil dôvodnosť podanej žaloby tým, že išlo o tvrdenia (žalobcov) proti tvrdeniam (žalovanej), polemizoval s tým, či k odstráneniu závadného stavu zo strany žalovanej došlo „len“ z dôvodu podania žaloby, a v závere konštatoval, že bez vykonania dôkazov vo veci samej nebolo možné ustáliť záver o tom, že žaloba bola podaná dôvodne, a preto žiadnemu z účastníkov náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal.

31. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 678/2016-34 zo 4. júla 2017 konštatoval, že z ustanovenia § 146 ods. 2 OSP vyplývalo, že ak bol pre správanie žalovaného vzatý návrh späť a ten bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania žalovaný. Z uvedeného pravidla vyplývajú tri predpoklady priznania náhrady trov konania žalobcovi, a to späťvzatie žaloby žalobcom, správanie žalovaného a dôvodnosť žaloby (obdobne I. ÚS 629/2016). Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že bez akejkoľvek opory v dokazovaní spochybnil dôvodnosť podanej žaloby sťažovateľmi a svojvoľne rozhodol. Takýto postup bol v rozpore nielen s textom § 146 ods. 2 OSP, ale aj so zmyslom a účelom tohto zákonného ustanovenia. Ústavný súd konštatoval, že predmetné uznesenie krajského súdu nemožno považovať z ústavnoprávneho hľadiska za akceptovateľné a udržateľné a vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uznesenie krajského súdu č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, pričom vyslovil, že krajský súd má po znovuprejednaní vo veci opätovne rozhodnúť sám v súlade s právnym názorom vysloveným v tomto náleze bez toho, aby vrátil vec okresnému súdu.

32. Následne sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 4 Co 251/2017-103 z 27. septembra 2017, ktoré je predmetom tejto ústavnej sťažnosti a ktorým krajský súd rozhodol po náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 678/2016-34 zo 4. júla 2017. Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku týkajúcej sa trov konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Krajský súd opätovne zopakoval, že je nutné posudzovať zavinenie na zastavení konania a dôvodnosť podanej žaloby z procesného hľadiska, zároveň však polemizoval s primeranosťou žalobného petitu (predaj bytu), ku ktorému by sa malo pristupovať len vo výnimočných prípadoch, rozvíjal úvahy o tom, či nebolo vhodné použiť iné spôsoby ochrany ako napríklad žaloba o odstránenie závadného stavu alebo nariadenie neodkladného opatrenia, či išlo naozaj o taký závažný stav, ktorý by si vyžadoval takú formu ochrany ostatných vlastníkov, čo však bez vykonaného dokazovania nie je možné ustáliť. Podľa krajského súdu žalobcovia (sťažovatelia) spolu so žalobou nedoložili dôkazy jednoznačne preukazujúce, že išlo o taký závažný stav, ako uvádzali v žalobe, a že žalovaná balkón dlhodobo neudržiavala a urobila tak len po podaní žaloby. Ďalej krajský súd konštatoval, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, keďže dostatočne neobjasnil, ako dospel k záveru, že žalobcovia vzali svoju dôvodne podanú žalobu späť pre správanie žalovanej, ktorý nedostatok aj vzhľadom na konštatovanie ústavného súdu o nevykonanom dokazovaní nebolo možné odvolacím súdom napraviť a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

33. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že krajský súd v rozpore s ustanovením § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde nerešpektoval právny názor ústavného súdu vyslovený v náleze č. k. III. ÚS 678/2016-34 zo 4. júla 2017, jednak vo veci náhrady trov konania sám nerozhodol a navyše, odvolávajúc sa na toto rozhodnutie ústavného súdu, konštatoval, že pre účely zistenia dôvodnosti podanej žaloby je potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, pričom však takýto záver z nálezu ústavného súdu nevyplýval.

34. Ústavný súd už v svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nie je ústavne akceptovateľné, aby si orgán verejnej moci viazanosť právnym názorom ústavného súdu interpretoval ako viazanosť len tou časťou právneho názoru ústavného súdu, ktorá sa mu

hodí, ktorú si orgán verejnej moci arbitrárne vyberie v snahe zjednodušiť si svoju rozhodovaciu činnosť (I. ÚS 127/2019). Argumentáciu krajského súdu uvedenú v stanovisku k podanej ústavnej sťažnosti, v ktorej sa krajský súd snaží naznačiť, že viazanosť právnym názorom ústavného súdu je daná iba vtedy, ak sa týka výkladu právnej normy, preto považuje ústavný súd za účelovú. Orgán verejnej moci, v tomto prípade krajský súd, má ústavnú povinnosť rozhodnúť tak, ako mu prikázal ústavný súd, a nemôže právny názor vyslovený ústavným súdom modifikovať. Krajský súd v tomto prípade jednak postupoval v priamom rozpore s príkazom ústavného súdu (nerozhodol sám) a jednak z odôvodnenia nálezu vyvodil argument, ktorý z neho nevyplýval a na ňom založil svoje rozhodnutie (údajná potreba doplniť dokazovanie). Uvedený postup krajského súdu bol preto podľa ústavného súdu spôsobilý porušiť základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

35. Ústavný súd však v svojej rozhodovacej činnosti štandardne presadzuje materiálny prístup k ochrane ústavnosti. Tento materiálny prístup ústavného súdu k ochrane ústavnosti vychádza z jeho stabilizovanej judikatúry, v ktorej uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, založené na interpretácii a aplikácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu a tiež toho, že pri riešení konkrétnych prípadov nemožno opomínať požiadavku, aby prijaté rozhodnutie (riešenie) bolo akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 95/08, II. ÚS 463/2015).

36. Práve materiálny prístup k ochrane ústavných práv sťažovateľov je dôvodom, prečo musí ústavný súd pri posúdení tejto ústavnej sťažnosti vziať zreteľ aj na ďalší postup všeobecných súdov, ktorý nasledoval po podaní ústavnej sťažnosti a po jej prijatí ústavným súdom na ďalšie konanie. Ako už je uvedené, po napadnutom uznesení krajského súdu č. k. 4 Co 251/2017-103 z 27. septembra 2017 bola vec vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania po zrušení rozhodnutia súdu prvej inštancie vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu. Okresný súd následne uznesením č. k. 40 C 370/2015-117 zo 6. februára 2018 sťažovateľom (žalobcom) priznal náhradu trov prvoinštančného konania v plnom rozsahu a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania. Zhodnotil pritom v rozsiahlej a podrobnej argumentácii, ktorá nevyžadovala ďalšie vykonávanie dôkazov, že žaloba bola

podaná dôvodne, bola vzatá späť na základe správania žalovanej, a preto práve žalovaná procesne zavinila zastavenie konania. Následne krajský súd uznesením č. k. 4 Co158/2018-192 z 31. januára 2019 výrok k náhrade trov prvoinštančného konania potvrdil a priznal sťažovateľom (žalobcom) aj trovy odvolacieho konania. Vo výsledku boli teda sťažovatelia vo vzťahu k svojmu nároku na náhradu trov konania úspešní v plnom rozsahu. Inými slovami, dôvod, pre ktorý sa obrátili s ústavnou sťažnosťou na ústavný súd s tvrdením porušenia svojich základných práv a slobôd, bol z materiálneho hľadiska odstránený ďalším postupom všeobecných súdov.

37. Uvedené, samozrejme, nič nemení na konštatovaní ústavného súdu, že postup krajského súdu, ktorý napadnutým rozhodnutím nerešpektoval právny názor ústavného súdu, bol porušením § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde, avšak v skutkových okolnostiach prípadu sťažovateľov by vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľov a zrušenie napadnutého rozhodnutia bolo skôr v rovine formálnej a principiálnej a navyše by, naopak, mohlo pre sťažovateľov predstavovať ešte väčšiu ujmu. V prípade sťažovateľov je nutné zdôrazniť, že na základe ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu boli v ďalšom postupe vydané rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré v plnom rozsahu reparovali namietané porušenie základných práv sťažovateľov (snád s výnimkou zbytočných priťahov v konaní, ktoré však sťažovatelia v petite sťažnosti nenamietali) a prípadným zrušením napadnutého uznesenia krajského súdu by tak tieto následné rozhodnutia všeobecných súdov v prospech sťažovateľov stratili svoj právny základ. Prípadným zrušením napadnutého uznesenia by tak ústavný súd zasiahol do „reťazca“ procesných úkonov (rozhodnutí) vo veci a právnu vec sťažovateľov by tak nevyhnutne vrátil do stavu v roku 2017.

38. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosti sťažovateľov vo vzťahu k tvrdenému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhovel.

39. Sťažovatelia v sťažnosti namietali aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu s tvrdením, že nepriznaním

náhrady trov konania, ktoré im náležia, došlo aj k zásahu do ich majetkových práv. Napadnuté uznesenie krajského súdu však nebolo rozhodnutím, ktorým by sa náhrada trov konania priznávala jednej alebo druhej strane konania, ale bolo uznesením zrušujúcim, ktorým sa vec dostala opätovne do štádia prvoinštančného konania. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu týchto práv sťažovateľov a ich ústavnej sťažnosti aj v tejto časti nevyhoveli.

40. Vzhľadom na nevyhovenie sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľmi označených základných práv ústavný súd nevyhoveli ani ďalším návrhom sťažovateľov uvedeným v petite ich ústavnej sťažnosti (§ 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde a contrario).

41. Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu